

LAUSUNTO

KESKI-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTO

15.1.2013

OM 18/41/2010

Oikeusministeriö

LAUSUNTO TODISTELUTOIMIKUNNAN MIETINNÖSTÄ

Keski-Suomen syyttäjänvirasto kiittää mahdollisuudesta lausua mietinnöstä. Lainmuutoksia voidaan pitää pääpiirteissään hyvinä ja nettelytapoja selkiyttävänä. Seuraaviin pykäliin haluaisimme kiinnittää huomiota:

OK 17 luku

17 § Todistajana kuultavan asianomistajan vaitiolo-oikeuden rajoittaminen on hyvä ratkaisu. Soveltamisongelmien välttämiseksi olisi kuitenkin hyvä todeta myös lain tasolla, onko asianomistajalla ylipäänsä läheissuhteeseen perustuvaa vaitiolo-oikeutta vai ei. Juuri tältä osin oikeuskäytäntö on ollut viimeisinä vuosina ailahtelevaa huolimatta korkeimman oikeuden ratkaisusta 2000:71. Nytkin asiantila jäisi eräänlaisen e contrario -päätelmän varaan.

24 § 2 Videokuulemisten laajentaminen kaikkiin asianomistajiin seksuaalirikoksissa on asianomistajan kannalta hyvä ratkaisu, mutta edellyttää esitutkinnalta tarkkuutta. Esitutkintayhteistyö paitsi syyttäjän myös vastaajan kanssa on näissä tilanteissa välttämätöntä. Vastaajan puolustautumismahdollisuudet on turvattava esitutkinnassa riittävällä tavalla, jotta näin saatu todiste on myös pääkäsittelyssä täysimääräisesti hyödynnettävissä.

25 § Kolmannessa momentissa käytetään ilmaisua "joka oli muuten tällöin vireillä". Ilmaisua itsessään on epätarkka eikä sitä ole muualla ehdotetussa säännöstössä määritelty. Oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain 5 § 2-kohdassa on määritelty rikosoikeudenkäynnin alkamisajankohta. Sellaisenaan se tuskin soveltuu itsekriminointisuojaan alkamisajan määritelmäksi. Jokin ehdotettua tarkempi määritelmä olisi kuitenkin tarpeen sen estämiseksi, ettei suojaa uloteta sellaisiinkin tilanteisiin, joissa suojan tarvetta tosiasiassa ei ole.

49 § Lähtökohtaisesti asianosaiset nimeävät todistelutarkoituksessa kuultavat henkilöt. Tuomioistuimella on poikkeustapauksessa mahdollisuus itse hankkia todistelua. Tähän nähden on jopa hieman harhaanjohtavaa, kun säännöksessä esitetään: "Jos kuultavaa ei ole nimennyt kumpikaan osapuoli..." Tämä saattaa herättää mielikuvan

siitä, että oikeudenkäynnissä kuultaisiin henkilöitä todistelutarkoituksessa ilman että mikään nimeämiseen oikeutettu taho olisi kyseistä henkilöä kuultavaksi nimennyt. Jos kyseisellä ilmauksella halutaan tarkoittaa tilannetta, jossa kuultava on tuomioistuimen nimeämä, pitäisi tämä myös kyseisessä muodossa ilmaista.

52 § Puhelinkuulemisen tulisi olla sallittu myös 4-kohdassa mainituissa tapauksissa.

ROL

5:4 Perustelujen mukaan oikeuskäytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, voiko tuomioistuin määrätä, millä tavalla ja missä muodossa syyttäjän on toimitettava säännöksessä tarkoitettu aineisto tuomioistuimelle. On katsottu tämän kuuluvan jo tuomioistuimen yleiseen prosessinjohtovaltaan, mutta oikeustilan selkiyttämiseksi asiasta ehdotetaan kuitenkin nyt otettavaksi nimenomainen maininta säännökseen.

Tiedossamme ei ole mitään yleistä epätietoisuutta nykylain tulkinnasta; sen sijaan tietoja on kantautunut yksittäisistä ristiriitatilanteista muutamilla paikkakunnilla. Tietävästi yhden ristiriitatilanteen on Helsingin hovioikeus ratkaissut tulkitsemalla lakia siten, ettei tuomioistuimella perusteluissa esitettyä valtaa ole.

Esitetty säännös on täysin poikkeuksellinen muihin menettelytapasäännöksiin verrattuna ja mahdollistaa mitä erilaisimpien määräysten antamisen ei pelkästään tuomioistuin- tai tuomari- vaan peräti juttukohtaisesti.

Nykyinen sääntely on nähdäksemme riittävää. Mikäli lakia halutaan muuttaa, pitää todisteiden toimittamistavoista säätää lailla.

Viittaamme kaikilta osin myös valtiosyyttäjä Mika Illmanin eriävään mielipiteeseen.

Anonyymi todistelu

Mietinnöstä ei käy ilmi, miten anonyymin todistajan kuuleminen esitutkinnassa tapahtuu. Käsityksemme mukaan saman anonymiteetin tulisi alkaa jo sieltä, jotta sääntelyllä olisi merkitystä ja koska ei voitane ajatella, ettei todistajaa kuultaisi lainkaan esitutkinnassa. Tulisi myös harkita, voisiko tutkinnanjohtaja hakea anonyymiä todistelua oikeudelta.

Muuta

Tässä yhteydessä tuomme esille myös huolestamme siitä, että kuultavien ansionmenetyksestä maksettava korvaus on pahasti jälkeenyäännyt ja kaipaisi vihdoin korjausta.

Ma. johtava kihlakunnansyyttäjä Marika Visakorpi

Kihlakunnansyyttäjä, ma. apulaispäälikkö Mikko Jaatinen